

Karjalainen Keijo, Mäntylä
Marko(VNK)

04.05.2020

JULKINEN

Asia

EU:n ja Länsi-Balkanin videohuippukokous

Kokous/tapaaminen

06.05.2020 - 06.05.2020

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokous järjestetään koronatilanteen vuoksi videokokouksena. Kokouksen pääaiheita ovat yhteistyö koronaviruksen torjunnassa sekä taloudellinen yhteistyö ja siihen liittyvät oikeusvaltio- ym. sektorin uudistukset.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi pitää huippukokouksen järjestämistä videoyhteydellä hyvänä ja ajankohtaisena. Kokous tarjoaa mahdollisuuden korostaa sitä, että kaikilla Länsi-Balkanin mailla on EU-jäsenyysperspektiivi ja että EU on tärkein kumppani Länsi-Balkanin maille, ml. koronaviruspandemiaan vastaamisessa.

Länsi-Balkanin vakaus on tärkeää EU:lle ja Suomelle. Jäsenyyssuhteiden edellyttämät uudistukset modernisoivat yhteiskuntia ja hyödyttävät kansalaisia jo ennen jäsenyyden toteutumista.

Euroopan unionin ja Länsi-Balkanin maiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä koronaviruksen torjunnassa. Tämä tulee viestiä ymmärrettävästi. Viestintä sekä koronavirusyhteistyöstä että EU-jäsenyyden tuomista eduista ja velvoitteista on myös Länsi-Balkanin maiden hallitusten tehtävä.

Komission tulevalla talous- ja investointisuunnitelmalla on keskeinen rooli koronakriisin jälkeisessä jälleenrakennuksessa Länsi-Balkanilla. On tärkeää, että suunnitelmaan sidotaan keskeisimmissä uudistuksissa eteneminen. Erityisesti kattavien ja johdonmukaisten oikeusvaltiouudistusten toteuttaminen on aivan keskeistä sille, että Länsi-Balkanin maiden taloudet kehittyvät EU-jäsenyyden edellyttämälle tasolle. Jälleenrakennuksessa tulee hyödyntää mm. vihreän talouden ja digitalisaation antamat mahdollisuudet. Jälleenrakennus on tärkeää myös sen vuoksi, että saadaan luotua nuorille mahdollisuuksia omissa maissaan.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää hybridivaikuttamisen ja disinformaation torjuntaan Länsi-Balkanilla.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kokouksen yhteydessä on tarkoitus antaa EU:n julkilausuma, johon Länsi-Balkanin maat liittyvät. Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan esikunta on komissiota

konsultoiden valmistellut julkilausumaluonnoksen, jota käsitellään EU-rakenteissa. Julkilausuman valmistelu jatkuu vielä kokousta edeltävinä päivinä.

4. TAUSTA

Huippukokous oli alun perin tarkoitus järjestää normaalina kolmasmaahuippukokouksena Zagrebissa, mutta koronatilanteen vuoksi se toteutetaan videokokouksena. Koronatilanteen vuoksi yhteistyö koronaviruksen torjunnassa on noussut keskeiselle sijalle kokouksen agendalla.

Kokouksessa ei ole tarkoitus käsitellä EU:n laajentumista. Päätökset Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta ja EU:n laajentumispolitiikan metodologian uudistamisesta tehtiin maaliskuussa.

Komissio on ollut aktiivinen Länsi-Balkanille suunnatun tuen järjestämisessä. Kriisin ensihoitoon on suunnattu rahoitusta ja lisäksi käyttämättä olleita liittymistä valmistelemaan IPA-tukivälineen varoja on suunnattu uudelleen koronakriisiin vaatimiin toimiin. Euroopan investointipankki on koonnut koronakriisiin liittyvän 1,7 miljardin euron tukipaketin Länsi-Balkanin maille. Kokonaisuudessaan EU:n Länsi-Balkanille ohjaama koronatuki, mukaan lukien Euroopan investointipankin tukipaketti, on 3,3 miljardia euroa.

Länsi-Balkanin maat ovat myös hyödyntäneet EU:n pelastuspalvelumekanismia koronakriisin yhteydessä. Rahtiliikenteen liikkumisen varmistamiseksi käyttöön otetut ”vihreät kaistat” on ulotettu myös Länsi-Balkanille.

Länsi-Balkanin maissa on käytössä verraten tiukat rajoitustoimet koronaviruksen takia. Uusien tartuntojen määrät sekä kuolonuhrit ovat pysyneet suhteellisen matalina Länsi-Balkanilla. Terveysturvallisuuden haavoittuvuus on haaste useassa maassa.

Kokouksen alla komissio julkisti tiedonannon, joka koskee Länsi-Balkanille annettavaa tukea koronaviruksen torjunnassa ja viruksen jälkeisessä taloudellisessa jälleenrakentamisessa. Komissio toteaa tiedonannossaan, että se julkistaa myöhemmin tänä vuonna Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelman, jolla tuetaan alueen pidemmän aikavälin toipumista ja luodaan taloudellisia edellytyksiä EU-lähentymiseen. Tiedonannossa korostetaan, että taloudellisten uudistusten lisäksi Länsi-Balkanin maiden tulee kiinnittää vahvemmin huomiota oikeusvaltiouudistuksiin, demokraattisten instituutioiden toimintaan ja julkiseen hallintoon. Tiedonanto piti alun perin julkaista ennen kokousta.

Edellinen EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokous pidettiin Sofiassa toukokuussa 2018.

Asiasanat Hoitaa	Länsi-Balkan, Eurooppa-neuvosto UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, VM, VTV, YM
